

Eelarvenõukogu arvamus
rahandusministeeriumi
2026. aasta suvise
majandusprognoosi kohta

September **2026**

Sisukord

Arvamus	3
Seletuskiri	4
Hinnang makromajandusprognoosile	4
Hinnang rahandusprognoosile	7
Eriteema 1. Kaitsekulude kasv ja selle mõju majandusele	14
Eriteema 2. Kas püsiv eelarvepuudujääk peaks suurendama jooksevkonto puudujääki?	16

Arvamus

Viimastel andmetel on Eesti majandus kasvanud nüüdseks viis kvartalit järjest. Kui möödunud aastal oli SKP reaalkasv 1,3%, siis sel aastal kiireneb see rahandusministeeriumi 2026. aasta suveprognoosi järgi 2,5%ni. Majanduskasvu kiirenemisele annavad tõuke eratarbimine ja riigi investeeringud. Maksuküüru kaotamisega 2026. aastal jäi tarbijatele kätte ligikaudu 700 miljonit lisaeurot. Samuti on suveprognoosis alandatud selle aasta hinnatõusuootust ja tõstetud palgatõusuootust, mis ostujõu paranemist veelgi soodustavad. Rahandusministeeriumi hinnangul saavutavad 2026. aastal oma senise kõrgtaseme nii riigi investeeringud kui ka kaitsekulud.

Suveprognoosis eeldatakse, et majanduse senine kasvuhoog jätkub ka edaspidi. Ehkki olukord Lähis-Idas võib taas halveneda, on sealsete sündmuste negatiivne majandusmõju jäänud seni kardetust väiksemaks. Energia kiirema hinnatõusu võimalust näeb eelarvenõukogu siiski endiselt ühe peamise riskikohana. Kokkuvõttes kiitis eelarvenõukogu suvise majandusprognoosi heaks ja peab seda sobivaks aluseks järgmise riigieelarve ja eelarvestrateegia koostamisele.

Kuigi majandus kasvab, ei ole riigirahanduse keeruline väljavaade suveprognoosis leevenenud. Seniste eelarvepoliitiliste valikutega on seatud Eesti riigirahandus kursile, kus eelarvepuudujääk püsib ettevaates 4–4,5% SKPst. 2026. aastal eeldab selle prognoosi täitumine siiski, et teisel poolaastal suudetakse plaanitud (kaitse)investeeringud täide viia. 2030. aastal jääb eelarvepuudujääk suveprognoosi järgi sellest väiksemaks vaid juhul, kui riigi kulukasvuks kujuneb 0,5%, ent seda on majanduse tavaoludes raske eeldada.

Suvised muudatused maksutulude prognoosis on pigem väikesed ega tulene majandusoludest. Nii näiteks on kaitsekuludele leitud uus pikaajaline rahastamisvõimalus (SAFE), millega seotud hanked on käibemaksust vabastatud – see on riigi maksutulused vähendanud. Seevastu üksikisiku tulumaksu puhul oodatakse veidi suuremat laekumist.

Tervikuna on maksutulude kasvuprognoos kooskõlas majanduse oodatava nominaalkasvuga, mis ulatub ettevaates 4,5–5%ni aastas. Et suveprognoosi järgi toimib Eesti majandus juba lähiaastatel oma võimete lähedal, ei saa riigirahanduse olukorra parandamisel lootma jääda veelgi tugevamale majanduskasvule ja maksulaekumisele. Ka juhul, kui eelarvepuudujääk kujuneb oodatust väiksemaks kaitsekulude nihkumisel, ei leevenda see järgmiste aastate olukorda. Riigirahanduse korrastamine eeldab uusi tulu- ja kuluotsuseid.

Eelarvenõukogu toetab valitsuse ettepanekut planeerida 2027. aasta eelarvepuudujäägiks 4% SKPst, mis tähendaks 0,5% võrra SKPst väiksemat puudujääki, kui kavandati 2026. aasta riigieelarves. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleks eelarvearutelude käigus leida järgmiseks aastaks eelarvepositsiooni parandavaid meetmeid ligikaudu 240 miljoni euro ulatuses.

Eelarvenõukogu hinnangul tuleks sellise sammuga vähendada eelarvepuudujääki ka järgnevatel aastatel ning seda peaksid peegeldama riigi eelarvestrateegias 2027.–2030. aastaks seatud eelarve-eesmärgid. Kuna selline parandussamm oleks vastavuses ka Eesti riigieelarve seaduse (ajutiselt peatatud) nõuetega, soovitab eelarvenõukogu, et valitsus jõustaks kodumaised eelarvereeqlid taas juba 2027. aastast.

Suveprognoosi eelarvetrajektoori muutmata hakkaksid riigivõlg ja intressikulud kiiresti kasvama. 2030. aastaks võib riigi võlakooormus ulatuda rahandusministeeriumi hinnangul 38,5%ni SKPst, eelarvenõukogu hinnangul koguni 40%ni SKPst. Järgmise nelja aasta intressikuludeks tuleks riigieelarvetes eraldada juba kokku 2 miljardit eurot.

Eelarvenõukogu esimees
Peter Lõhmus
9. september 2026

Seletuskiri

Eelarvenõukogu ülesanne on hinnata riigi ametlikke majandusprognoose. Rahandusministeeriumi 2026. aasta suveprognoosis on uuendatud Eesti makromajanduse ja riigirahanduse väljavaadet aastateks 2026–2030. Sel sügisel on rahandusministeeriumi majandusprognoos aluseks valitsusele 2027. aasta riigieelarve ja 2027.–2030. aasta riigi eelarvestrateegia koostamisel.

Hinnang makromajandusprognoosile

Prognoos aastateks 2026–2027

Sarnaselt mitme varasema prognoosiarvamusega tuleb tõdeda, et Eesti majanduse väljavaadet ümbritsev ebamäärasus ei ole eelmise prognoosivooruga võrreldes vähenenud. Sõjategevus Lähis-Idas on kord hoogustunud, kord rahunenud ning sellel on olnud otsene mõju üleilmsetele tarneahelatele ning energiakandjatega seotud hinnaootustele. Ka rahandusministeerium on oma suvise prognoosi koostamisel lähtunud eelmise prognoosiga võrreldes kõrgematest energiahindadest ning kallimast laenurahast. Väliseeldustega seotud riskid ja üldine ebakindlus on endiselt suured.

Samas on üldise ebakindluse majanduskasvu kärpiv mõju siiani olnud minimaalne ning ka Eesti peamiste kaubanduspartnerite impordinõudluse prognoosid on muutunud veidi optimistlikumaks. Lisaks näitas lähimineviku andmete täpsustamine, et majanduskasvu taastumine on olnud jõulisem kui seni arvatud. See peaks andma erasektorile investeerimis- ja tarbimisjulgust. Seetõttu on ka rahandusministeeriumi ootused varasemast veidi optimistlikumad (vt tabel 1). Muutused majandusprognoosi põhinäitajate kasvutempodes on osaliselt kantud ka prognoosi-tehnilisest põhjustest.¹

Tabel 1. Rahandusministeeriumi majandusprognoosi põhinäitajad 2026.–2027. aastal (%)

	2026		2027		muutus	
	kevad 2026	suvi 2026	kevad 2026	suvi 2026	2026	2027
SKP jooksevhindades (miljonites eurodes)	44100	44400	46400	46700	300	300
SKP reaalkasv	2,3	2,5	2,5	2,3	0,2	–0,2
Eratarbimise reaalkasv	2,5	3,3	1,8	1,7	0,8	–0,1
Valitsuse lõpptarbimise reaalkasv	9,9	7,7	0,2	–0,3	–2,2	–0,5
Investeeringute reaalkasv	10,1	5,1	1,9	2,0	–5,0	0,1
Kaupade ja teenuste ekspordi reaalkasv	2,2	2,5	2,9	2,8	0,3	–0,1
Kaupade ja teenuste impordi reaalkasv	5,8	4,9	2,3	1,6	–0,9	–0,7
Tarbijahindade muutus	4,0	3,2	2,7	2,8	–0,8	0,1
Keskmise palga nominaalkasv	5,2	5,6	4,7	4,7	0,4	0,0
Hõive kasv	0,4	0,2	0,3	0,3	–0,2	0,0

Allikas: rahandusministeerium

Eespool viidatud kasvuootuste paranemine ei tähenda, nagu oleks valitsus leidnud täiendavaid eelarvevahendeid tulevaste kulude katteks. Rahandusprognoosi seisukohalt on olulisem jälgida SKP maksumuse muutumist jooksevhindades. See näitaja püsis nii esimeses kui ka teises kvartalis 6% lähedal, mis on kooskõlas mullu riigieelarve koostamise ajal eeldatuga.

¹ Sarnaselt varasemaga korrigeeris statistikaamet suvel tagasivaatavalt SKP aegridu. Enamiku näitajate puhul on muutunud mullune võrdlusbaas, mõnede puhul ka hinnaindeksid. Oma arvamus rahandusministeeriumi kevadprognoosi kohta viitas eelarvenõukogu märkimisväärsetele statistilistele vigadele SKP tarbimise poolel. Uuendatud andmetes 2025. aasta kohta on see probleem isegi teravam. Teisiti öeldes ei seleta tabelis 1 viidatud kasvutempode muutused täielikult ära SKP kasvu allikaid.

Käesoleva aasta majanduskasvu kommentaarides on tihti viidatud eelarvepoliitika majandust ergutavale mõjule. Prognoosi järgi suureneb struktuurne puudujääk 2026. aastal eelmise aastaga võrreldes ligi 3 protsendipunkti võrra. Sellises suurusjärgus muutus viitab tõepoolest majanduskasvu stimuleerivale eelarvepoliitikale, isegi kui majanduskasv eelarvestiimuli tõttu ajutiseks osutub. Käesoleva aasta puhul tuleb aga arvestada mitme eripäraga. Esiteks langeb umbes kolmandik eelarvepositsiooni halvenemisest suure impordisisaldusega kaitsekulude suurenemise arvele (vt eriteema 1). Teiseks võib poole puudujäägi oodatavast suurenemisest siduda üksikisiku tulumaksu määra vähendamisega (s.t maksuvaba tulu suurendamisega) ning eelarvepoliitika lõdvenemise tegelik mõju sõltub maksumaksjate käitumisest.

Esimese poolaasta kohta laekunud andmed, mis ei olnud suveprognoosi koostamise ajal veel teada, on vastuolulised. Ühelt poolt võib öelda, et eelarvepoliitika lõdvenemisega seonduv oli tõepoolest SKP kasvu vedavaks jõuks. Teisalt jäid nii valitsussektori tarbimise ja investeringute kui ka eratarbimise kasvud aastakeskmiseks prognoositust aeglasemaks. Siinjuures on oluline silmas pidada, et eelarvenõukogu arvamuse koostamise ajal ei olnud veel lõplikku ülevaadet kaitsekulude suuruse kohta. Kuna nii kaitsevaldkonna kui ka muud valitsussektori investeringud on kvartalite lõikes heitlikud, ei saa esimese poolaasta põhjal veel midagi järeldada kogu käesoleva aasta kohta.

Erasektori kohanemine suure valitsussektori puudujäägiga jääb siiski endiselt küsimärgiks (vt eriteema 2). Lisaks SKP ja inflatsiooni kasvukiirusele on Eesti majanduse kestlikku arengurada kirjeldavateks näitajateks ka nii tööjõu ühikukulude kasv, elanike säästukäitumine kui ka erainvesteeringute tase. Kuigi viimasel paaril aastal koostatud prognoosid eristuvad selle poolest, et valitsussektori eelarvepuudujääk eeldatakse jäävat suhteliselt suureks ka 4–5 aasta ettevaates, pole nendes piisavalt avatud erasektori käitumist (näiteks investeeringuid) muutunud oludes.

Tavapäraselt on rahandusministeeriumi omaga enam-vähem samal ajal valminud prognoose üksikuid (vt tabel 2). Arvuliselt on põhinäitajate erinevused väga väikesed, n-ö kasvulugu ei ole aga päris sama. Nimelt peavad kohalikud prognoosimajad Eesti majanduse väljavaateid paremaks kui kevadel, Consensus Forecast hinnangud on liikunud aga vastupidises suunas. Samas lõpetas Consensus Forecast andmekorje enne, kui statistikaamet avaldas uuendatud andmerekord lähimineviku SKP kohta. Seega on võimalik, et sarnased kasvunäitajad põhinevad erinevatel eeldustel.

Tabel 2. Rahandusministeeriumi majandusprognoosi põhinäitajate võrdlus teiste prognoosidega

	2026		2027		2026–2027 kokku	
	SKP kasv (%)	THI (%)	SKP kasv (%)	THI (%)	SKP kasv (%)	THI (%)
Consensus Forecast	2,1	3,4	2,4	2,8	4,6	6,3
SEB*	2,5	3,0	2,7	2,5	5,3	5,6
Swedbank	2,0	3,4	2,5	2,7	4,6	6,2
<i>teiste prognooside keskmine</i>	<i>2,2</i>	<i>3,3</i>	<i>2,5</i>	<i>2,7</i>	<i>4,8</i>	<i>6,0</i>
rahandusministeerium	2,5	3,2	2,3	2,8	4,9	6,1

* SEB prognoosib ühtlustatud tarbijahinnaindeksit.

Allikad: Consensus Forecast, rahandusministeerium, SEB, Swedbank

Prognoos aastateks 2028–2030

Keskmise ettevaate prognoosid kujutavad endast majanduse kestliku arenguraja kirjeldust. Viimase viie aasta jooksul toimunud vapustuste tõttu on maailmajanduses toimunud mitmeid muutusi: muutunud on suhtelised hinnad, tarneahelad ja tootmise paiknemine ning riikide vaated kaubanduspoliitikale. Nende mõju Eesti majandusele ei ole veel siiani selge ja nii pole ka alust oodata olulisi muutusi pool aastat tagasi valminud prognoosiga võrreldes (vt tabel 3).

Tabel 3. Rahandusministeeriumi majandusprognoosi põhinäitajad 2028.–2030. aastal (%)

	2028	2029	2030	2028*	2029*	2030*
SKP jooksevhinnas (miljonites eurodes)	48900	51100	53300	300	300	300
SKP reaalkasv	2,4	2,2	2,1	0,1	0,0	0,0
SKP nominaalkasv	4,7	4,5	4,4	0,0	0,0	0,0
Eratarbimise reaalkasv	1,8	1,9	1,8	0,3	0,0	0,0
Valitsuse lõpptarbimise reaalkasv	1,7	−0,7	−1,0	−0,1	−0,1	−0,2
Investeeringute reaalkasv	0,3	2,5	5,2	−0,6	2,8	3,5
Kaupade ja teenuste ekspordi reaalkasv	3,2	2,8	2,7	0,3	−0,2	−0,1
Kaupade ja teenuste impordi reaalkasv	2,1	1,8	3,1	−0,1	0,3	1,5
Tarbijahinnaindeks	2,2	2,1	2,0	0,0	0,0	0,0
Nominaalpalga kasv	4,4	4,3	4,2	0,0	0,0	0,0
Hõive (tuhandetes)	697,2	697,2	697,2	−1,3	−1,3	−1,3
Tööpuuduse määr	6,3	6,2	6,1	0,0	0,0	0,0

** Muutus võrreldes eelmise prognoosiga.*

Allikas: rahandusministeerium

Seega on 2028.–2030. aasta majanduskasvu prognoosid endiselt kantud suhteliselt lihtsast tulutaseme ühtlustumise ideest, mis Eesti puhul tähendab nii SKP kasvu kui ka inflatsioonitempo alanemist üle aja. Nii näiteks eeldati möödunud kümnendi lõpul tehtud prognoosides, et 2020.–2023. aasta nominaalkasv jäävat 5,5% alla. Mõistagi ei saadud siis ette näha üleilmse pandeemia puhkemist, Venemaa kallaletungi Ukrainale ja kahekohalist hinnatõusu. Seetõttu on raske toonaseid prognoose tegelike näitajatega võrrelda ning sarnaselt tuleb valmis olla ka tänaste keskmise ettevaate prognooside revideerimiseks.

Rahandusministeeriumi prognoosi järgi saab aastail 2028–2030 arvestada 4,5% lähedase SKP nominaalkasvuga. Vaatamata käesoleval kümnendil Eesti majandust tabanud vapustustele ja majanduslangusele usutakse kasvutempode aeglustumise jätkumist. Et rahandusministeerium ei ole siin erandiks, näitab ka IMFi 2026. aasta maailmamajanduse ülevaates koostatud prognoosid Läänemeriikiide kohta (vt tabel 4).

Tabel 4. IMFi prognoosid Läänemeriikiide majanduskasvu ja inflatsiooni kohta 2030. aastal (%)

	Eesti	Leedu	Läti	Rootsi	Soome	Taani
SKP kasv	1,7	2,4	2,4	1,8	1,2	1,5
Tarbijahinnaindeks	2,3	2,3	2,2	2,0	2,0	2,0

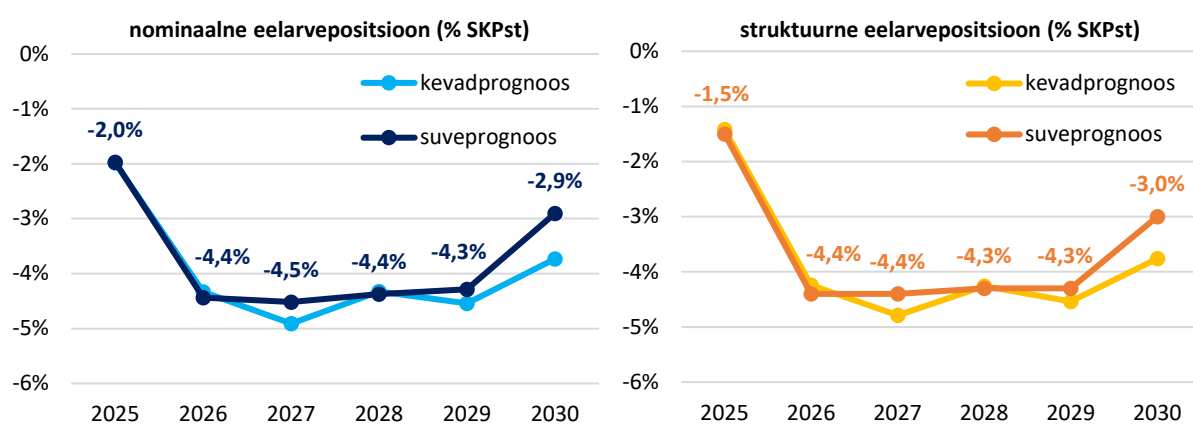
Allikas: IMF

Kokkuvõttes on rahandusministeerium prognoosi koostamisel lähtunud üldiselt tunnustatud metoodilistest lähenemistest ja levinud eeldustest maailmamajanduse käekäigu kohta. Seda silmas pidades annab rahandusministeeriumi 2026. aasta suvine majandusprognoos piisavalt usaldusväärse pildi Eesti majanduse lähiaastate käekäigust ja eelarvenõukogu kiidab selle heaks.

Hinnang rahandusprognosile

Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvine rahandusprognos on sel sügisel aluseks 2027. aasta riigieelarve koostamisele ja 2027.–2030. aasta eelarve-eesmärkide seadmisele riigi eelarvestrateegias. Ehkki hoiatasime kevadel, et kiiresti muutuvates oludes tuleks valmis olla ka võimaluseks, et eelarvearutelude ajaks on Eesti riigirahanduse väljavaade veelgi halvenenud, ei ole need kartused seni täitunud.

Eesti riigirahanduse väljavaade ei ole rahandusministeeriumi 2026. aasta suvise prognoosi järgi kevadega võrreldes kuigi palju muutunud (vt joonis 1). Sel aastal süveneb valitsussektori eelarvepuudujääk järsult, kuna kaitsekulud kasvavad ning jõustused riigi vaatest kulukad muudatused tulumaksusüsteemis. Muutumatu eelarvepoliitika eeldusel moodustab eelarvepuudujääk ka ettevaates püsivalt 4–4,5% SKPst, mis paneb riigi võlakooormuse ja intressikulud kiiresti kasvama, ning eeldab suuremahulist eelarveparanduse vajadust siis, kui eelarvereeglite põhinõuded taas jõustuvad.

Joonis 1. Valitsussektori nominaalne ja struktuurne eelarvepositsioon 2025.–2030. aastal (% SKPst)

Allikas: rahandusministeerium

Rahandusprognos 2026. aastaks

2026. aasta riigieelarves prognoositi valitsussektori eelarvepuudujäägiks 2 miljardit eurot ehk 4,5% SKPst. Seda prognoosi ei muudetud oluliselt pärast kevadprognoosi valmimist ega ka 2026. aasta lisaelarve koostamist – viimase järgi ulatus puudujääk 4,3%ni SKPst. Ka rahandusministeeriumi suvise prognoosiuuendusega ei ole muutunud ootused, et Eesti riigikaitse kulud kasvavad 2026. aastal esimest korda üle 5% SKPst ning eelarvepuudujääk ulatub 2 miljardi euroni (4,4% SKPst).

Seega pole senise poole aasta arengud Eesti riigirahanduses andnud alust oodata 2026. aastal väiksemat puudujääki, kui kavandati riigieelarves. Kuue kuu järel on rahandusministeeriumi hinnangul valitsussektori eelarvepuudujääk 790 miljonit eurot, mis moodustab 1,8% kogu aasta SKPst. Kuna seejuures on nii kaitseministeerium kui ka riik kokku kulutanud investeeringute eelarvest esimese poolaastaga vaid ligikaudu kolmandiku, oodatakse teisel poolaastal puudujäägi suuremat süvenemist.

Ka senise poolaasta maksulaekumised ei ole 2026. aastaks kaasa toonud olulist prognoosimuutust. Tervikuna on suveprognoosis selle aasta maksulaekumist kevadega võrreldes pisut vähendatud (–91 mln eurot), kuid seda on siiski pisut rohkem (+150 mln eurot), kui oodati riigieelarves (vt taustinfo). Kevadprognoosiga võrreldes on rahandusministeerium vähendanud käibemaksu (–104 mln eurot), aktsiiside (–40 mln eurot) ja juriidilise isiku tulumaksu (–20 mln eurot) oodatavat laekumist sel aastal. Seevastu füüsilise isiku tulumaksu laekumist on suurendatud (+68 mln eurot), kuna maksuküüru kaotamisest tekkinud maksuvaba tulu on oodatust vähem jooksvalt kasutusele võetud.

Eelarvenõukogu märgib, et isegi juhul, kui 2026. aasta eelarvepuudujääk kujunebki oodatust väiksemaks, sest mõned kaitseinvesteeringud jäetakse tegemata, ei pruugi see muster 2027. aastal korduda ega tähendada seetõttu väiksemat väljakutset riigirahanduse korrastamisel pikemas ettevaates. Arvestades kaitseinvesteeringute kiiresti kasvavat mahtu ja tarneraskusi, mis võivad ootamatult tekkida, võib aastatevahelisi nihkeid (koos kaasneva mõjuga eelarvepositsioonile) tulla ette kogu prognoosiperioodil.

Taustinfo. Maksulaekumiste prognoosivead riigieelarve koostamisel

Viimastel aastatel on eelarvepuudujääk osutunud mitmel korral väiksemaks, kui riigieelarve koostamisel planeeriti. Üha rohkem on kuulda väiteid, et riigirahanduse väljavaadet on kuvatud liialt negatiivsena ja maksulaekumine kujuneb oodatust alati paremaks. Kas sama võib korduda ka 2026. aastal, kui oodatavast eelarvepuudujäägist on poole aastaga täitunud vaid 40%, või ka 2027. aasta riigieelarve kokkupanekul?

Kui 2025. aastal oli maksusüsteemi suurte muudatuste keskel tõepoolest näha maksude ülelaekumist, siis sellele eelnenud kahel aastal oli olukord tervikuna vastupidine (vt tabel 5). Oodatust parema tulumaksulaekumise tasulülitas toona oodatust nõrgem tarbimismaksude ja sotsiaalmaksu laekumine, kui majanduskasvu ja tarbijakindluse taastumine korduvalt edasi lükkus.

Tabel 5. Maksulaekumiste prognoosivead riigieelarves (miljonites eurodes)

	2023	2024	2025	2026*
Käibemaks	-289	-233	-60	-18
Sotsiaalmaks	-22	-80	43	-10
Füüsilise isiku tulumaks	151	104	314	135
Juriidilise isiku tulumaks	117	114	201	77
Aktsiisid kokku	-37	-6	8	-32
Maksulaekumine kokku	-105	-113	510	150

** Prognoosivea suurus eeldusel, et suveprognoos = tegelik laekumine.*

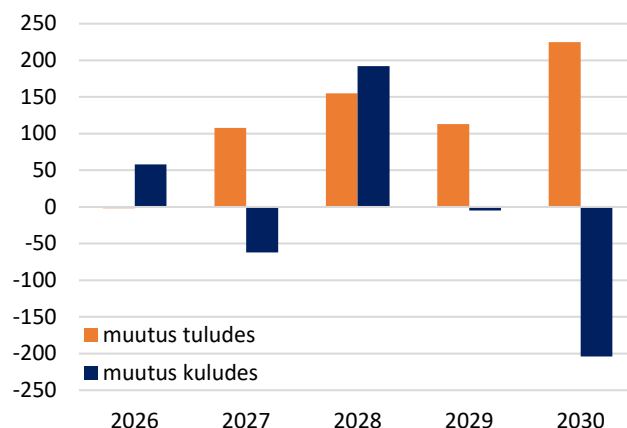
Allikad: rahandusministeerium, statistikaamet, eelarvenõukogu arvutused

Reeglina on rahandusministeeriumi suveprognoosid jooksva aasta maksulaekumise kohta täpsemad kui kevadel või eelneval sügisel riigieelarves koostatud prognoosid on olnud. Seega, kui lihtsustades eeldada, et suveprognoos väljendab 2026. aasta tegelikku laekumist, kujuneks sel aastal riigieelarve ülelaekumiseks 150 miljonit eurot (s.o ligikaudu 0,3% SKPst). Seda oleks juba oluliselt vähem kui 2025. aastal ning ka oodatavad prognoosivead peamistes maksuliikides kujuneksid keskmisest väiksemaks.

Kokkuvõttes – ehkki tulumaksu prognoosidesse on viimastel aastatel tekkinud ülelaekumise muster, väheneb see tõenäoliselt juba 2026. aastal, kui tulumaksusüsteemi muudatuste raskesti prognoositavad käitumuslikud mõjud taanduvad, ega ole olnud üle aastate omane riigi maksulaekumisele tervikuna.

Rahandusprognoos 2027.–2030. aastaks

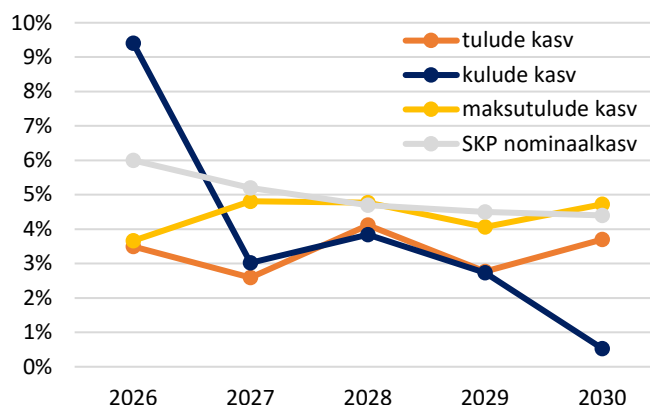
Tervikuna on suveprognoosi muutused valitsussektori kuludes ja tuludes võrdlemisi väikesed ka pikemas ettevaates (vt joonis 2). Kevadprognoosiga võrreldes on mõnevõrra suurendatud mittemaksuliste tulude ootust, seda eelkõige välistoetuste kasutusest, ning riigi investeeringuid. Maksulaekumiste prognoosis on muutusi mõlemas suunas: kui näiteks käibemaksu järgmise kolme aasta laekumist on ligikaudu 300 miljoni euro võrra vähendatud, siis füüsilise isiku tulumaksu laekumist on ligikaudu 150 miljoni euro võrra suurendatud. Eelarvenõukogu hinnangul on maksutulude prognoosi üks küsimärke just selle eelduse kohal, et lisaks käesolevale aastale on tulumaksu laekumist korrigeeritud mõnevõrra suuremaks ka järgnevatel aastatel.

Joonis 2. Muutused valitsussektori tuludes ja kuludes 2026.–2030. aastal võrreldes kevadprognoosiga (mln eurodes)

Allikas: rahandusministeerium

Pärast kiiret kulukasvu 2026. aastal (9,4%) on rahandusministeeriumi suveprognoosis eeldatud, et nii valitsussektori kulud kui ka tulud kasvavad 2027.–2029. aastal keskmiselt 3,2% (vt joonis 3). Tulude ja kulude sarnane kasvutempo tähendab, et eelarvepuudujääk ettevaates ei vähene. Sellest eristub 2030. aasta prognoos, mil valitsussektori kulude kasv aeglustub 0,5%ni. Eelarvenõukogu hinnangul aitab nii aeglase kulukasvu eeldus selgitada ka seda, miks 2030. aasta eelarvepuudujääk on oluliselt väiksem nii võrreldes kevadprognoosiga kui ka võrreldes sellele eelnevate aastate puudujäägiga.

Joonis 3. Valitsussektori tulude ja kulude kasvuprognoos 2026.–2030. aastaks (%)

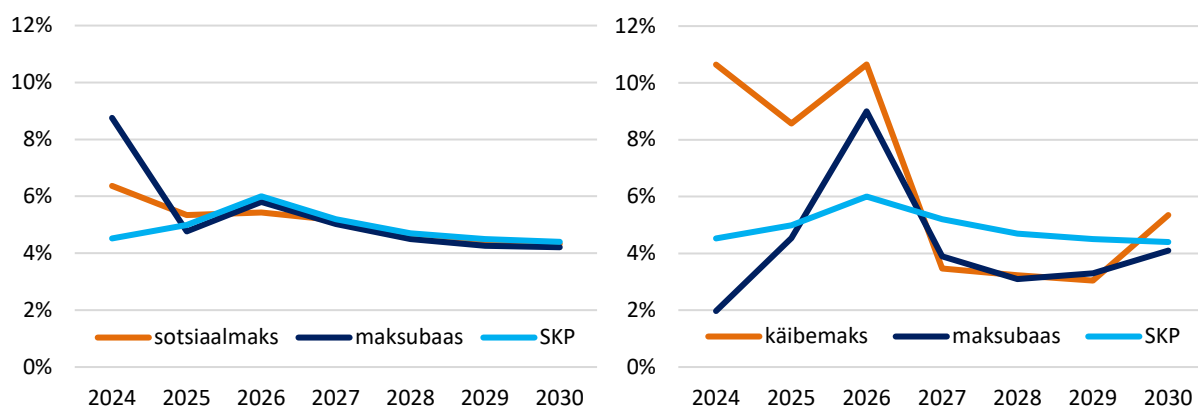
Allikas: rahandusministeerium

Rahandusministeeriumi selgitusel on prognoosisperioodi viimase ehk 2030. aasta kohta veel vähe valitsuse kuluotsuseid teada. Kui vaadata riigi kulusid komponentide kaupa (nagu sotsiaaltoetused ja riigisektori palgad, vahetarbimine, investeeringud) osakaaluna SKPst, siis vähenevad suveprognoosis 2030. aastal 2029. aastaga võrreldes kõik kululiigid peale intressikulude.

Et viimasel kümnel aastal on valitsussektori kulud kasvanud keskmiselt 9% aastas ning nii väikeseks (kui 0,5%) on kulude kasv osutunud vaid 2009.–2010. aasta suurte kulukärbete ajal, siis tuleb eelarvepositsiooni paranemist 2030. aastal käsitleda suure ettevaatlikkusega. Et kulukasv ka tegelikult 2030. aastal nii väikeseks osutuks, vajab tulevikus valitsuse teadlikke otsuseid, mis kulude tavapärase kasvutempot piiraksid. Kui näiteks eeldada konservatiivselt, et kulukasv jätkub ka 2030. aastal 3,2%, kasvaks eelarvepuudujääk vähemalt 4%ni SKPst, nagu ka eelnevatel aastatel.

Suveprognoosi järgi kasvavad valitsussektori maksutulud prognoosiperioodil 4–5% aastas, kooskõlas majanduse oodatava nominaalkasvuga. Tulude kasvumäär tervikuna jääb ettevaates madalamaks kui maksulaekumise kasv, kuna erinevalt maksulistest tuludest on mittemaksuliste tulude puhul eeldatud, et nende maht aja jooksul väheneb: kui sel aastal ulatuvad mittemaksulised tulud 2,7 miljardi euron, siis 2027. aastal juba 2,4 miljardi euron ja 2030. aastal vaid 1,9 miljardi euron.

Hindamaks lähemalt maksulaekumise kooskõla makromajanduse ettevaatega rahandusministeeriumi 2026. aasta suveprognoosis, on joonisel 4 kõrvutatud sotsiaalmaksu ja käibemaksu (kui suurimate maksuliikide) kasvuootust vastavate maksubaaside ja majanduse nominaalkasvuga. Tavapärastes majandusoludes ja ilma oluliste maksumuudatusteta võiks eeldada, et nende keskmine kasvutempo kujuneb üle aastate võrdlemisi sarnaseks: nii nagu kasvab majandus ja maksubaas, nii kasvab ka maksulaekumine. Selline seaduspära ilmnebki sotsiaalmaksu prognoosis, mille kasv jääb 4,3–5,2% vahele.

Joonis 4. Sotsiaal- ja käibemaksu laekumise kasv võrreldes maksubaasi ja majanduse nominaalkasvuga (%)²

Allikad: rahandusministeerium, statistikaamet, eelarvenõukogu arvutused

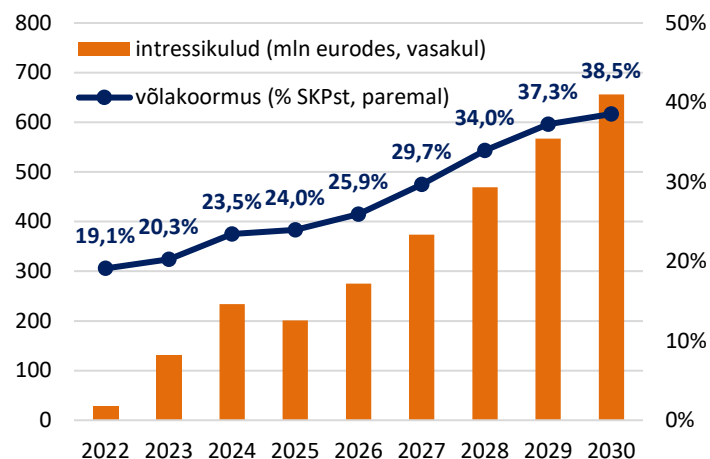
Seevastu käibemaksu laekumine on olnud maksumääratõusudest mõjutatuna viimastel aastatel tavatult kiire, kasvades suveprognoosi järgi 2026. aastal 10,6%. Ettevaates on eeldatud, et käibemaksulaekumise kasv aeglustub 2027.–2029. aastal 3–3,5%ni, mis on küll kooskõlas maksubaasi oodatava kasvuga, ent kogu majanduse kasvuhoost aeglasem. Rahandusministeeriumi selgitusel on käibemaksu prognoosi peamised riskid seotud tarbijate kindlustunde ja eratarbimise arenguga (mis võivad osutuda nii oodatust paremaks kui ka halvemaks) ning rahastamisvahendi SAFE ja sellega kaasneva käibemaksuvabastuse tegeliku realiseerumisega.³ 2030. aastaks prognoositakse käibemaksu kasvu kiirenemist 5,4%ni.

Suur ja püsiv eelarvepuudujääk paneb riigi võlakoormuse ja kaasnevad intressikulud kiiresti kasvama (vt joonis 5). Rahandusministeeriumi suveprognoosi järgi ületavad valitsussektori kulud lähemal viiel aastal tulused ligikaudu kümne miljardi euro võrra – see kasvatab ka riigi võlakoormuse 2025. aasta 10 miljardilt eurolt 2030. aastal koguni 20,6 miljardi euron. Seejuures saavutatakse juba 2028. aastal riigieelarve seaduses sisalduv võlaorientiir 30% SKPst, mille ületamisel peaksid kodumaised nõuded eelarvepoliitika kavandamisel karmistuma. Kui eeldada ka 2030. aastaks sarnast kulukasvu 2027.–2029. aastaga, siis ulatuks riigivõlg prognoosiperioodi lõpuks juba ligikaudu 40%ni SKPst.

² Joonisel 4 kajastatud käibemaksu maksubaas kujuneb eratarbimise, valitsussektori vahetarbimise ning valitsussektori ja majapidamiste investeeringute prognoosi põhjal. Sotsiaalmaksu maksubaasi lähendina on kasutatud keskmise brutokuupalga ja hõive kasvu prognoosile tuginevat majanduse palgafondi.

³ Euroopa Liidu SAFE (*Security Action for Europe*) rahastamisvahend võimaldab Eestil kasutada pikaajalist laenu kaitseinvesteeringuteks kuni 2,3 miljardi euro ulatuses. Rahandusministeeriumi suveprognoosis on eeldatud, et selle raames tehakse kaitsehankeid 1,1 miljardi euro ulatuses, millega kaasneb käibemaksuvabastus 264 miljonit eurot.

Kui veel 2022. aastal ulatusid riigivõla intressikulud 30 miljoni euroni aastas ja Eesti riigieelarves polnud tegemist märgatava kulureaga, siis järgmise eelarvestrateegia kokkupanekul tuleks 2027.–2030. aasta intressimakseteks eraldada juba kokku 2 miljardit eurot. Suveprognoosi järgi ulatub 2026. aastal Riigikassa võla kaalutud keskmine intressimäär 3 protsendini, kuid eelarvenõukogu nendib, et üha suurem sõltuvus laenurahast teeb riigi rohkem haavatavaks ka intressimäärade tõusule finantsturgudel.

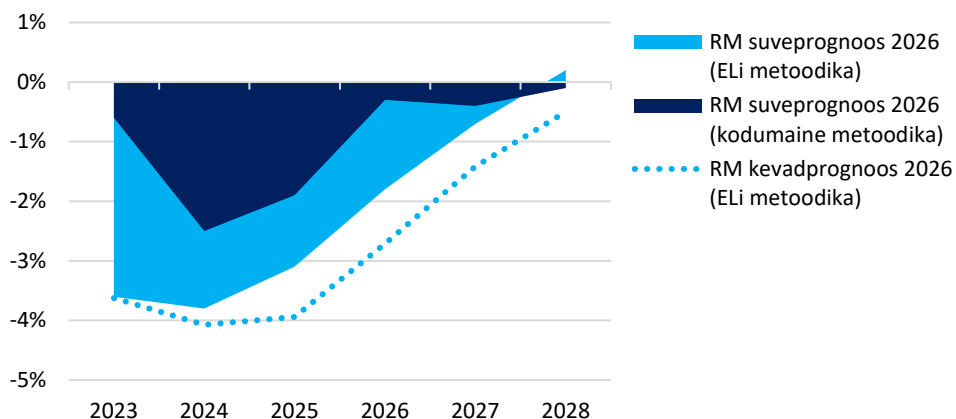
Joonis 5. Riigi võlakoormuse (% SKPst) ja intressikulude (mln eurodes) prognoos 2026.–2030. aastaks

Allikas: rahandusministeerium

Struktuurse eelarvepositsiooni kujunemine

Struktuurse eelarvepositsiooni hindamisel korrigeeritakse valitsussektori eelarvepuudujääki majandustsükli seisuga. Majanduse tsükliline seis peaks näitama, kas majanduse toodangumaht on oma võimetekohase taseme lähedal või jääb mingil põhjusel sellest allapoole. Alates 2020. aastast on Eesti majandust tabanud mitu šokki, mille tagajärjel ei ole majandus saavutanud viimastel aastatel oma võimetekohast tootmismahu. Ka majanduse edasist kasvuvõimekust on kriiside järelmina väiksemaks hinnatud.

Sel kevadel uuendas rahandusministeerium Eesti majanduse tsüklilise seisu hindamise metoodikat, millest lähtutakse struktuurse eelarvepositsiooni arvutamisel kodumaises eelarveprotsessis (vt joonis 6). Eelarvenõukogu kiitis selle metoodikamuudatuse heaks.⁴

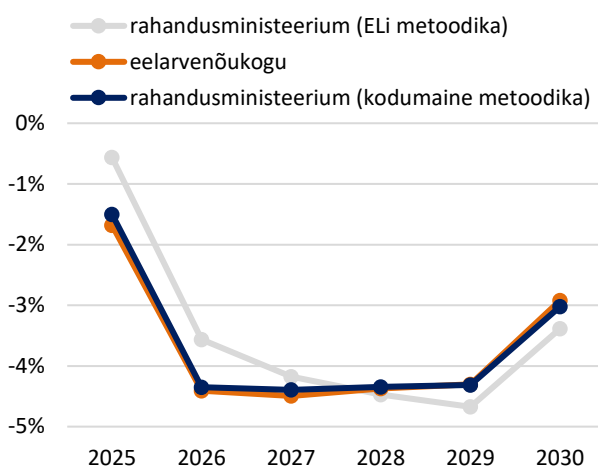
Joonis 6. Hinnangud Eesti SKP lõhele 2023.–2028. aastal (% SKPst)

Allikas: rahandusministeerium

⁴ Rahandusministeeriumi metoodikamuudatusest ja eelarvenõukogu hinnangust selle kohta loe lähemalt [siit](#).

Võrreldes seni kasutusel olnud Euroopa Liidu ühtse metoodikaga näitab see, et pärast kriisiaastaid on negatiivne SKP lõhe olnud palju väiksem ja seetõttu ka sulgub kiiremini. Hiljutine revisjon Eesti SKP andmetes pakub sellele hoiakule veelgi tuge. Rahandusministeeriumi 2026. aasta suveprognoosi järgi toimib Eesti majandus uuesti oma tasakaalu lähedal juba käesolevast aastast.

Kui majandus toimib oma tasakaalu lähedal, siis ei joonistu välja olulisi erinevusi ka eelarvepositsiooni nominaalses ja struktuurses arvestuses. Suveprognoosi järgi 2026. aastast avanev suur ja püsiv eelarvepuudujääk on seega olemuselt struktuurne (vt joonis 7). Eelarvepositsiooni parandamiseks on seetõttu tarvis valitsuse teadlikke eelarvemeetmeid, millega tulusid suurendada ja/või kulusid vähendada. Ka siinkohal tuleb rõhutada, et suveprognoosis sisalduv eelarvepositsiooni paranemine 2030. aastal eeldab tavaliselt väikest kulukasvu.

Joonis 7. Hinnangud valitsussektori struktuursele eelarvepositsioonile 2025.–2030. aastal

Allikad: rahandusministeerium, eelarvenõukogu arvutused

Lähiaastate eelarvepoliitika kavandamist lihtsustavad seega asjaolud, et 1) eelarvepositsiooni aastase parandussammu määramisel ei ole sisulist vahet, kas lähtuda nominaalsest või struktuursest puudujäägist ning 2) eri metoodikad annavad struktuurse puudujäägi suurusele võrdlemisi sarnase hinnangu.

Vastavus eelarvereeglitele

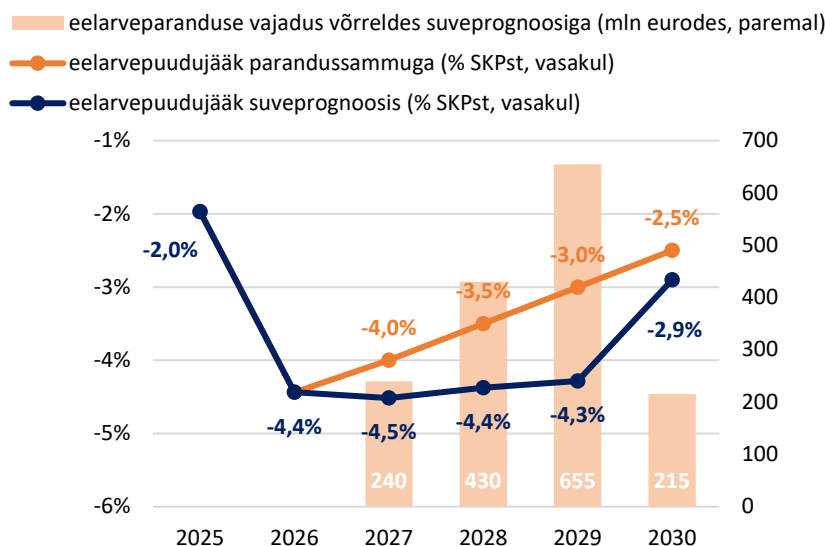
2025. aasta keskel toimusid Euroopa Liidu majandusjuhtimise raamistikus suured muudatused, nimelt teavitas Euroopa Komisjon liikmesriike eelarvereeglite vabastusklausli rakendamise võimalusest 2025.–2028. aastal. Vabastusklausel on mõeldud eelkõige kaitsekulude suurendamiseks ja võimaldab seda tehes ajutiselt ületada ka eelarvepuudujäägi piiri 3% SKPst. Eesti valitsus seadis 2025. aasta sügisel eesmärgiks vabastusklausliga kaasnevat paindlikkust lähiaastatel maksimaalselt ära kasutada, kavandades kuni 4,5%ni SKPst ulatuvat puudujääki, ning peatades vabastusklausli ajaks ka kodumaiste eelarvereeglite nõuded.⁵

Eelarvenõukogu leidis sel kevadel, et isegi kui nii suur eelarvepuudujääk on Euroopa Liidu reeglite järgi ajutiselt lubatud, avaldaks see märkimisväärset mõju Eesti riigirahanduse jätkusuutlikkusele ja eelarvedistsipliinile. Eelarvenõukogu soovituselt oli asuda aegsasti kavandama eelarvepositsiooni parandavaid tulu- ja kulumeetmeid, et tagada püsiv katteallikas kõrgemale kaitsekulude tasemele,

⁵ Kodumaised eelarvereeglid sätestavad, et struktuurne eelarvepuudujääk ei tohiks ületada 1% SKPst, kui riigivõlg on väiksem kui 30% SKPst, ega ületada 0,5% SKPst, kui riigivõlg on suurem kui 30% SKPst. Kui puudujääk on sellest suurem, tuleb seda vähendada vähemalt 0,5 protsendipunkti võrra aastas.

aeglustada võlakasvu ning vältida liiga järsku eelarveparandust 2029. aastal, kui eelarvereeglite põhinõuded taas jõustuvad. Sarnase soovitusena Eesti valitsusele on hiljuti välja tulnud ka Eesti Pank, IMF ja OECD.

Sel suvel ongi valitsus teatanud eesmärgist kavandada 2027. aasta riigieelarves nominaalseks puudujäägiks 4% SKPst, mis tähendaks, et 2026. aasta riigieelarvega võrreldes paraneks eelarvepositsioon 0,5 protsendipunkti võrra. Tegemist on olulise suunamuutusega võrreldes varasemate plaanidega kavandada võimalikult suur eelarvepuudujääk kogu vabastusklausli vältel. Rahandusministeeriumi suveprognoosi alusel tuleks selleks leida 2027. aasta riigieelarve koostamisel ligikaudu 240 miljoni euro ulatuses eelarvepositsiooni parandavaid meetmeid (vt joonis 8).

Joonis 8. Soovituslik eelarveparanduse trajektoor 2027.–2030. aastal

Allikad: rahandusministeerium, eelarvenõukogu arvutused

Eelarvenõukogu toetab valitsuse kavatsust asuda eelarvepuudujääki vähendama juba 2027. aastast, kuid rõhutab, et sarnase parandussammuga tuleks puudujääki vähendada ka järgnevatel aastatel (vt joonisel 8 oranž joon). Sellise eelarveparanduse trajektoori korral kasvaks riigi võlakoormus 2030. aastaks ligikaudu 34%ni SKPst.⁶

Eelarvenõukogu hinnangul võiks sellise nõudlikkusega eelarve-eesmärke sisaldada sel sügisel 2027.–2030. aastaks koostatav riigi eelarvestrateegia, koos nende saavutamiseks vajalike eelarvemeetmete üldkirjeldusega. Kuna selline parandussamm oleks vastavuses ka Eesti riigieelarve seaduse (ajutiselt peatatud) nõuetega, soovib eelarvenõukogu, et valitsus jõustaks kodumaised eelarvereeglid taas juba 2027. aastast.

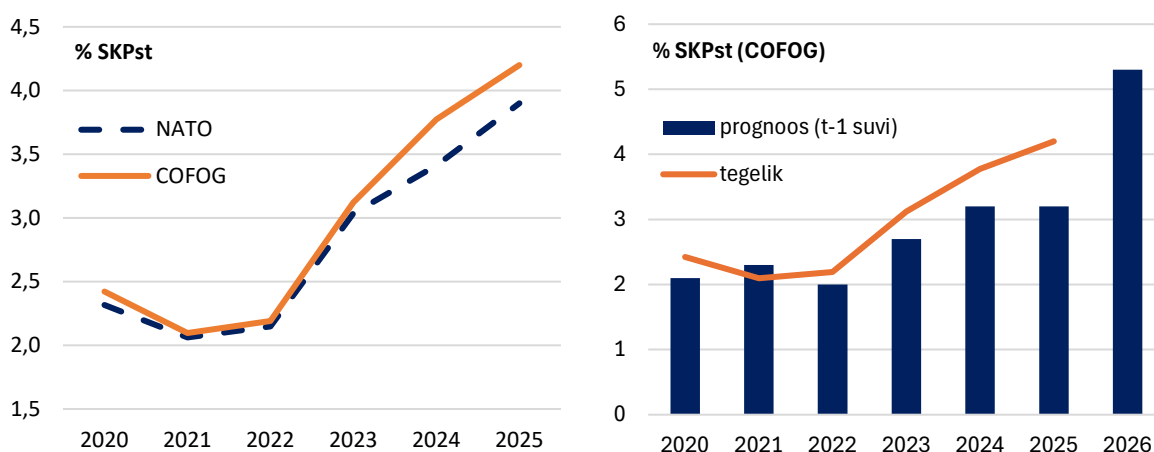
Kokkuvõttes on eelarvenõukogu hinnangul rahandusministeeriumi 2026. aasta suvine rahandusprognoos sobilik alus 2027. aasta riigieelarve ja 2027.–2030. aasta riigi eelarvestrateegia väljatöötamiseks. Samuti on selline riigirahanduse väljavaade sobivaks aluseks erakondade valimisprogrammide ja võimalike eelarveparanduse trajektoorida välja töötamiseks riigikogu valimiste eel. Ettevaatlikkusega tuleks käsitleda eelarvepuudujäägi vähenemist prognoosiperioodi lõpus, mis rahandusministeeriumi suveprognoosi eeldustel täitub vaid juhul, kui riigi kulude kasv 2030. aastal sisuliselt seiskub.

⁶ Vastavalt kodumaistele eelarvereeglitele peab eelarveparandus jätkuma ka pärast 2030. aastat, kuniks on saavutatud struktuurse eelarvepuudujäägi sihttase (–0,5%/–1% SKPst), mille korral ühtlasi võlakoormuse edasine kasv peatuks.

Eriteema 1. Kaitsekulude kasv ja selle mõju majandusele

Eesti kaitsekulud on viimastel aastatel kiiresti kasvanud ning prognoosi kohaselt suureneb nende osakaal majanduses lähiaastatel veelgi. Kaitsekulude mahu ja majandusliku mõju hindamisel tuleb eristada NATO kaitsekulude määratlust ja rahvamajanduse arvepidamise süsteemil (*European System of Accounts*, ESA2010) põhinevat arvestust. Viimases liigitatakse valitsussektori kulutused funktsiooni järgi kümnesse põhigruppi (*Classification of the Functions of Government*, COFOG), millest üks on riigikaitse (COFOG 02).

NATO ja COFOGi näitajad erinevad eelkõige kulude kajastamise aja ja hõlmatus ning välisrahastuse käsitlemise poolest. Rahvamajanduse arvepidamine on tekkepõhine, samal ajal kui NATO arvestus lähtub kaitseotstarbel tehtud või tehtavatest maksetest. Seetõttu võib näiteks suure kaitsehanke ettemakse kajastuda NATO arvestuses varem kui COFOGis. Erineb ka kulude hõlmatus: NATO arvestusse kuuluvad näiteks sõjaväepensionid ja sõjaväelaste tervishoiukulud, COFOG hõlmab aga muuhulgas tsiviilkaitset. Erinevalt käsitletakse ka sõjalist välisabi, mis NATO arvestuses kajastub üldjuhul abi andva riigi kaitsekuluna. Seetõttu ei ole NATO ja COFOGi järgi mõõdetud kaitsekulud üks ühele võrreldavad. Alates 2024. aastast on Eesti kaitsekulud olnud COFOGi järgi suuremad kui NATO definitsiooni alusel (vt joonise 9 vasak pool).

Joonis 9. Eesti kaitsekulud 2020.–2026. aastal (% SKPst)

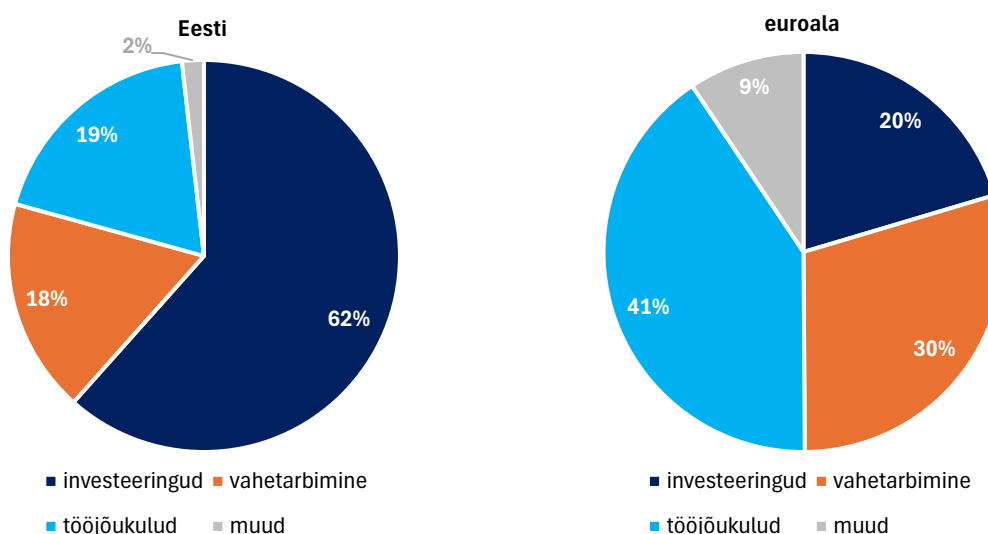
Allikad: NATO sekretariaat, rahandusministeerium

Avalikkuses võivad segadust tekitada ka 2025. aasta NATO tippkohtumisel kokku lepitud eesmärgid: nimelt suunavad liikmesriigid 2035. aastaks kaitse- ja julgeolekuga seotud kuludesse kokku 5% SKPst. Sellest vähemalt 3,5% SKPst moodustavad NATO senise definitsiooniga kaitsekulud ning kuni 1,5% SKPst võib moodustada laiem kaitse- ja julgeolekuga seotud kulu. Senised NATO kaitsekulude andmed hõlmavad peamiselt 3,5% eesmärgiga võrreldavat kaitsekulu ega võimalda hinnata, kui suur osa varasematest avaliku sektori kulutustest vastaks uue, 1,5% kategooria tingimustele. Samuti ei ole veel selge, kuivõrd ühetaoliselt hakatakse 1,5% eesmärgi alla kuuluvaid kulusid eri liikmesriikides arvestama.

Eelarvenõukogu lähtub oma arvamustes eelkõige rahvamajanduse arvepidamise põhimõtetest, mille järgi on kaitsekulud kasvanud 2021.–2025. aastal üldjuhul isegi prognoositust kiiremini (vt joonise 9 parem pool). NATO andmestiku eeliseks on see, et lisaks jooksevhinnas kaitsekuludele avaldatakse püsivhindades näitajaid, mis võimaldavad hinnata kaitsekulude reaalselt kasvu. Mõneti üllatavalt on kaitsekulude hinnakasv olnud viimase viie aasta keskmisena NATO andmetel vaid ligikaudu ühe protsendipunkti võrra kiirem kui SKP deflaatori kasv. Ettevaates võivad aga kaitsetööstuse pakkumispriirangud kiirendada relvastuse ja laskemoona hinnakasvu. Sel juhul võib kaitsekulude kasv jooksevhindades ülehinnata nende eest saadava reaalse kaitsevõime kasvu.

Analüüsi raskendab mõlema meetodika puhul veel andmete avaldamise pikk viitae. Rahvamajanduse arvepidamisel põhinevad COFOGi andmed avaldatakse ligikaudu 11 kuu pikkuse viitajaga ning NATO lõplikud andmed veelgi hiljem. Seetõttu on ka käesolevas arvamuses kasutatud 2025. aasta andmed veel esialgsed hinnangud. Kaitsekulude kiire kasvu tingimustes on seega senisest olulisem pöörata tähelepanu arvestusmeetodika tehnilistele üksikasjadele, mille mõju oli väiksemate kaitsekulude juures tagasihoidlik, kuid mis võivad nüüd oluliselt mõjutada nii näitajate tõlgendamist kui ka prognoosimist.

Kaitsekulude kiire kasvu valguses on üha olulisem nende laiem mõju majandusele. Teiste euroala riikidega võrreldes eristub Eesti kaitsekulude struktuur suurema investeeringute ja väiksema tööjõukulude osakaalu poolest. Kui euroalale kuuluvates NATO liikmesriikides on investeeringud moodustanud viimastel aastatel keskmiselt ligikaudu 20% kaitsekuludest, siis Eestis on nende osakaal rahvamajanduse arvepidamise järgi olnud sellest kolm korda suurem. Tööjõukulude puhul on olukord aga vastupidine: 2024. aastal moodustasid need Eestis ligikaudu 20% riigikaitsekuludest, kuid teistes euroala liikmesriikides ligi 40% (vt joonis 10). NATO andmed osutavad Eesti kaitsekulude struktuuris samasugustele erinevustele.

Joonis 10. Kaitsekulude struktuur Eestis ja euroalale kuuluvates NATO riikides 2024. aastal (% COFOG)

Allikas: Eurostat

Eesti kui väikese avatud majanduse puhul võib investeeringute suur osakaal tähendada ka kaitsekulude suurt impordisisaldust, sest märkimisväärne osa kaitsevarustusest hangitakse välismaalt. Seetõttu ei pruugi valdavalt välislaenudest rahastatav kaitsekulude hüppeline kasv anda SKP kasvule samas suurusjärgus lisatõuget. Imporditud kaitsevarustuse soetamine suurendab küll investeeringuid, kuid samal ajal ka importi ning selle otsene panus SKPsse jääb seetõttu tagasihoidlikuks.

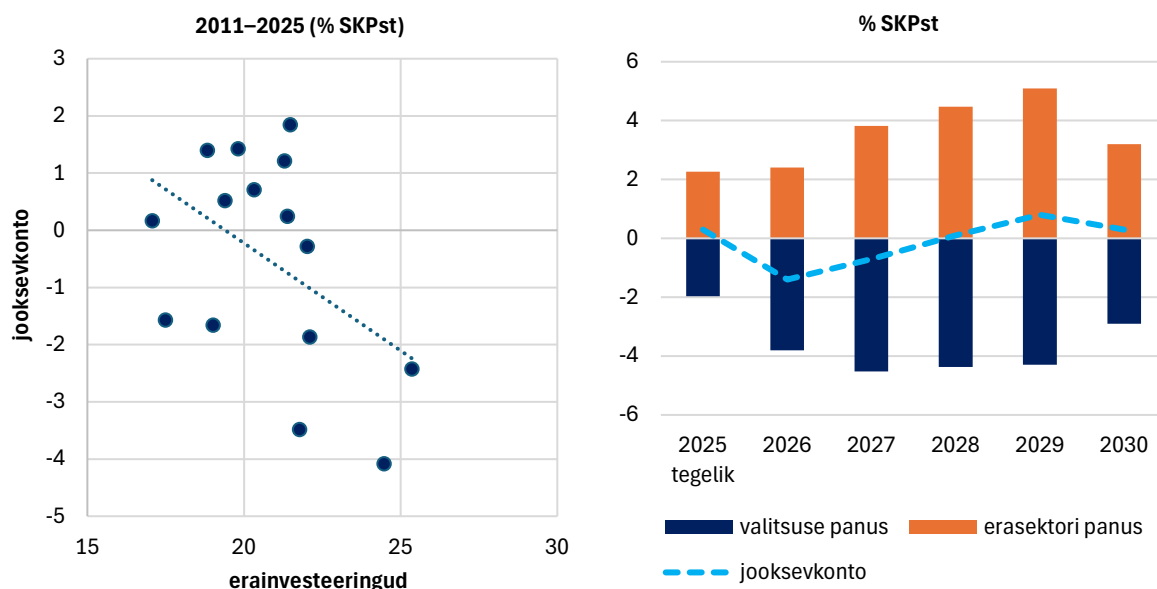
Kaitsekulude suurenemine võib siiski märgatavalt mõjutada üksikuid makromajandusnäitajaid. Lähiaastatel tähendab kaitsevõime parandamine muude tingimuste samaks jäädes eelkõige kaupade ja teenuste impordi kasvu, samal ajal kui kiiresti arenev kodumaine kaitsetööstus võib pikemas ettevaates toetada eksporti. Rahandusministeeriumi prognoosi seletuskirjas ongi viidatud väliskaubandusbilansi halvenemisele lühikeses ettevaates.

Kokkuvõttes avaldub kaitsekulude kasvu kõige otsesem mõju riigirahandusele. Püsivalt suuremad kaitsekulud eeldavad ka püsivate rahastamisallikate leidmist, et vältida eelarvepuudujäägi ja võlakooormuse jätkuvat kasvu. Suure impordisisalduse tõttu jääb nende vahetu mõju majanduskasvule tõenäoliselt tagasihoidlikuks, kuid mõju võib avalduda kaudsemalt mitmes teises makromajandusnäitajas.

Eriteema 2. Kas püsiv eelarvepuudujääk peaks suurendama jooksevkonto puudujääki?

Leidub uuringuid, mille järgi muudab valitsussektori eelarvepuudujäägi suurenemine elanike säästmisharjumusi. Tulevasi maksutõuse ja avalike teenuste võimalikku halvenemist kartes hakkavad leibkonnad vähem tarbima ja rohkem säästma. Teisiti öeldes suureneb ebakindlus oma tulevaste väljaminekute plaanidel ja väheneb tarbimisjulgus. Erasektori kohanemise tõttu ei pruugi valitsussektori puudujääk päädida välistasakaalu (jooksevkonto) halvenemisega.

Võib esile tuua nii mõnegi asjaolu, miks selline seos võiks Eestis olla nõrgem kui teistes riikides. Esiteks harjumused. Kuna Eesti valitsussektori eelarve oli kuni pandeemia puhkemiseni peaaegu tasakaalus, siis ei pruugi elanikud pidada valitsussektori tulude-kulude vahekorda jälgimist väärivaks näitajaks. Lisaks levivad uudisruumis väited, mille järgi tuleb eelarvepositsioon üldiselt „parem kui prognoositud“. Teiseks on Eesti majandus väga väike ja avatud, mistõttu on heitlikud olnud ka erasektori investeeringud koos selge mõjuga majanduse välistasakaalule (vt joonise 11 vasak pool). Leibkondade säästmise muutumise mõju jooksevkonto tasakaalu muutumisele on olnud väiksem. Iseasi, mida arvata järgmiste aastate kohta.

Joonis 11. Erainvesteeringute ja SKP suhe 2011.–2025. aastal, jooksevkonto prognoos 2026.–2030. aastaks
Allikad: Eesti Pank, statistikaamet, rahandusministeerium, eelarvenõukogu arvutused

Küsimus, kas ja kuidas reageerivad leibkonnad püsivale ja varasemast suuremale valitsussektori puudujäägile, on iseenesest päevakohane. Suveprognoosi seletuskirja järgi on erasektori tagasihoidlik investeerimisaktiivsus peamine tegur, mis aitab jooksevkontot tasakaalustada. Tehnilise analüüsi järgi püsib erainvesteeringute ja SKP suhe 2026.–2029. aastal 16–17% vahemikus. Erasektori kohanemine püsivalt suure valitsussektori puudujäägiga on aga vägagi jõuline ning selle tulemusena on jooksevkonto 2028.–2030. aastal kasvavas ülejäägis. See tähendab, et eeldatud on ka erasektori säästude (leibkondade säästud ja ettevõtluse kasum) muutumist. Seletuskiri aga säästmisega seotud eeldustele tähelepanu ei pööra. Samuti ei ole võimalik eristada leibkondade ja äriktori säästmist, mistõttu on joonisel 11 käsitletud neid ühtselt erasektorina (vt joonis 11 parem pool).

Seetõttu soovib eelarvenõukogu, et rahandusministeerium analüüsiks lähiaastatel lähemalt ka eraisikute säästmisharjumusi. Varasemast erinev era- ja valitsussektori säästude vahekord annab tänuväärse võimaluse vaadata, kas teiste riikide kogemus peab Eestiski paika.